

ДВА МИНУТА ЗА УГРОЖЕНУ БАШТИНУ

Свакодневно на радију, телевизији, у новинама и на интернету слушамо сате и сате прича у којима се говорник брижљиво труди да потроши расположиво време дато му за јавни говор а да при том не каже ништа – јер или о оном о чем говори не зна ништа, или не жели да себи створи јавну обавезу. Море непотребних прича и неважних података затрпавају нашу меморију постижући на тај начин можда још важнији циљ – да нам одузму простор да размишљамо о стварима које су битне или примарне за нашу физичку и духовну егзистенцију. Тако медијски отпад, у прекомерним количинама, постаје моћно оружје које се окреће према милионима људи и наноси немерљиво већу штету него тенкови, бомбе или авиони.

Истовремено се загађује наш животни простор. Како је могуће загадити физички простор тако је могуће загадити и остале врсте простора, медијски или духовни. Проблем је у томе што је ово наш животни простор, наша одговорност и ми се према ономе што нам је дато на управљање морамо одговорно понашати. Они који дођу код нас могу да се понашају како хоће или како им дозволимо. Међутим, и после нас и после њих, када се прогласи фајронт, на нама остаје обавеза да почистимо своју кућу и платимо рачун.

Заједно са Радио - Ужицем и недељником *Вести*, покренули смо акцију под називом: *Два минута за угрожену баштину*. У наредном периоду, свакодневно, на крају сваких вести, у трајању од 2 минута, представимо један угрожен објект културне баштине Балкана, без обзира којој конфесији припада. Ништа спектакуларно, ништа ново, само смо пресликали пројекат који се свакодневно, већ деценијама спроводи у земљама до чијег нам је мишљења стало. Желимо само да гласно прочитамо имена жртава, то јест грађевина, а ви ћете сами закључити колико смо заиста у своме јаду – сами. Да ли смо и колико међусобно упућени и повезани и да ли нам има опстанка једних без других. Колико сваки напад на простору Балкана једнако погађа и жртву и нападача.

Не тражимо ништа за узврат, не тражимо да се мање гледају вести и рекламе, не тражимо коментаре. Молимо само да саслушате. Да од 3600 минута у једном дану издвојите два. Можда та два минута неке спасу или улепшају живот, олакшају патњу коју морају да носе сваки дан, већ годинама.

Широм Македоније, Косова и Метохије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Хрватске, Словеније па и Србије наша културна баштина, коју су стварали наши преци, изложена је свакодневном нестајању. Документи наше културе нестају јер их неко руши и од тог материјала насипа путеве и гради ограде. Нестају јер се узиђују у нове зграде које се око

њих граде. Нестају јер им неко скида кров а остало препушта природи. Нестају јер се премало или ништа не предузима на њиховом одржавању.

Културна баштина, по ко зна који пут, подноси то шта јој се дешава. Међутим, оно шта боли је ћутање. Наше ћутање док гледамо шта се дешава. Сиромашни смо јер је свака војска која је овуда прошла узела своје; уморни смо од борбе да сачувамо породицу и рођаке од биолошког истребљења; немамо воље за борбу јер већ двадесет година живимо у рату. Међутим, осиромашени смо, уморени и обезвољени због тога да не бисмо примећивали. Да бисмо гледали а да не видимо, да бисмо слушали а да не чујемо.

Наслеђе није свакодневна политика, оно је изнад сваке политике, изнад сваког појединца, изнад сваке групе. Оно шта најмање можемо је да чујемо шта се дешава са оним шта су наши преци стварали, под истим као ми или још горим условима. Не само за себе, већ за нас и нашу децу. Неки су жртвовали свој живот, каријеру, породицу, јединствене и непоновљиве године свога живота су заменили за оно шта сада руше несавесни суседи и односи вода. Стога не окрећимо главу у страну. Културна баштина није наше већ власништво наше деце. Ми смо само поштари, проста татарска служба, која испоручује оно шта су им очеви послали.

Модерна архитектура - Трг партизана у Ужицу. Једно од најпознатијих остварења архитектуре обе Југославије у свету. Због нерешавања проблема односа према политичком наслеђу социјалистичког периода страдају и нестајају архитектонска дела на основу којих је обележено време, наша прошлост и на коју се угледао Запад и Исток.

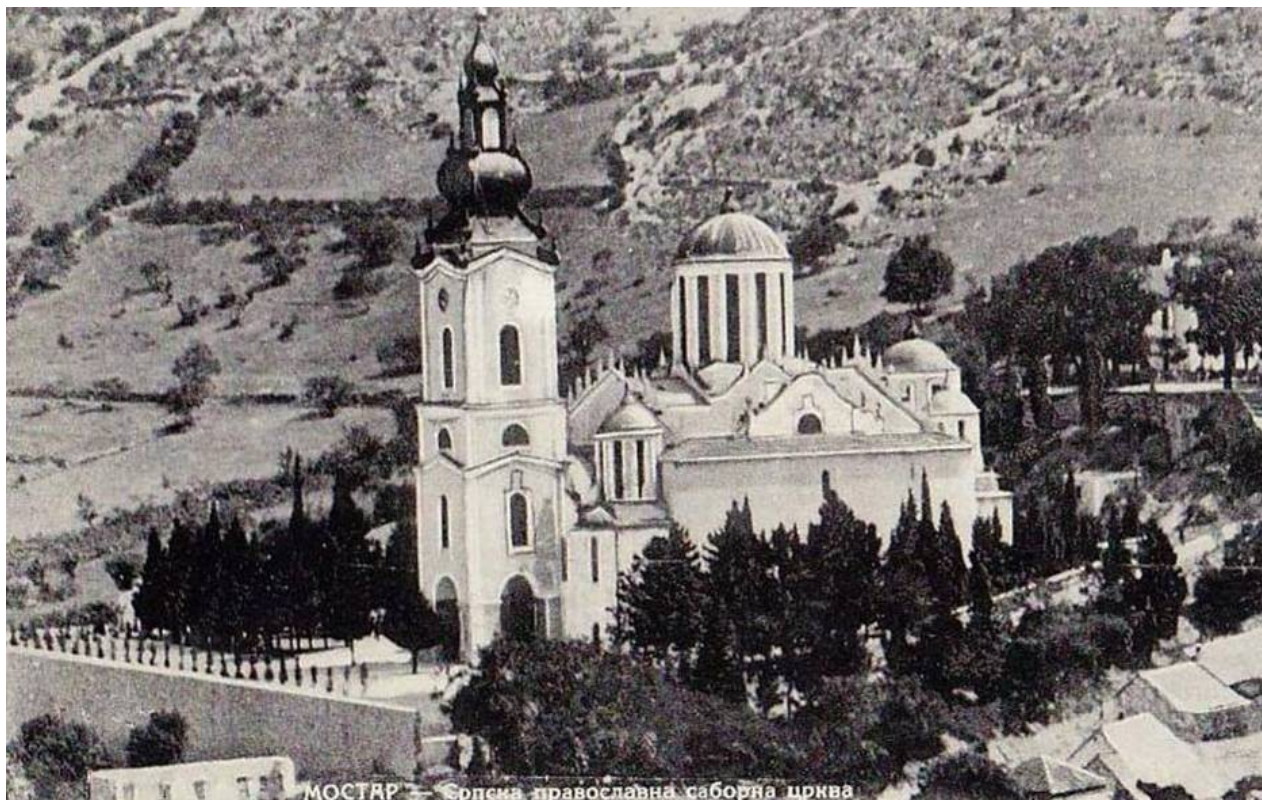
Народно градитељство – свакодневно нестају драгоцени и непоновљиви примерци архитектура по којој се препознајемо, кућа из села Маковише са кровом од шиндре обрађене да изгледа као бибер цреп. Срушена 2003. године

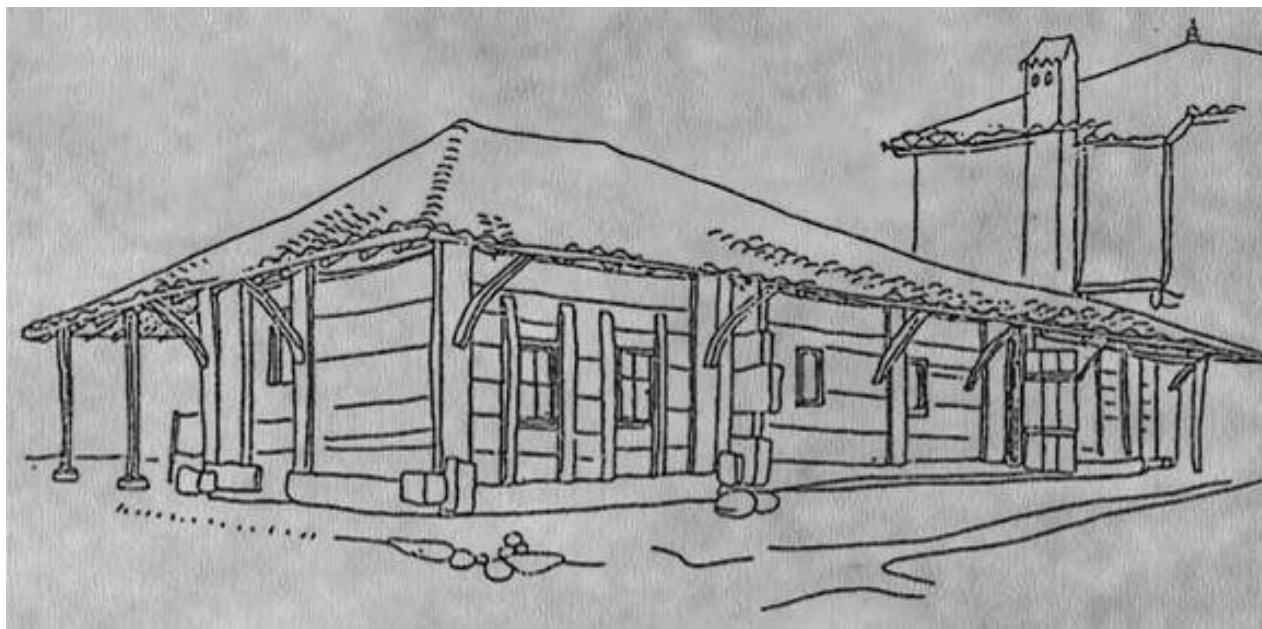
Сакрална архитектура – Манастир Светих Архангела код Призрена. Саграђен у периоду од 1343-1352. године. Спаљен најпре у јуну 1999. а потом 17. марта 2004. године. Напад на споменик баштине извршен у функцији спровођења политичких планова.

Сакрална архитектура – Црква Богородице Љевишке у Призрену. Подигнута 1306-1307. године. Објекат је запаљен 17. марта 2004. године. У утрашњости цркве су запаљене аутомобилске гуме како би се убиле фреске. Напад на споменик баштине извршен у функцији спровођења политичких планова.

Сакрална архитектура – православна црква у Мостару. Највећа православна црква на Балкану до краја 19. века. Срушена до темеља минирањем 15. јуна 1992. године здруженом акцијом. Напад на споменик баштине извршен у функцији спровођења политичких планова.

Народно градитељство – брвнара Даниловића у селу Лоћане код Дечана. Саграђена око 1710. године. Према предању, ватра у обновљени Манастир Дечане је пренета из ове куће. Спаљена током 1999. године. Напад на споменик баштине извршен у функцији спровођења политичких планова.

Традиционална балканска архитектура – Мољковића хан у Кремнима. Споменик културне баштине уништен обновом. Тренутно стање.